

Briuselis, 2024 m. kovo 27 d.
(OR. en)

8360/24

AGRI 297
AGRISTR 25
COH 19
SOC 242
EMPL 143
ENV 376

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2024 m. kovo 27 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2024) 450 final
Dalykas:	Ilgalaikė ES kaimo vietovių vizija: svarbiausi laimėjimai ir tolesni veiksmai

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2024) 450 final.

Priedama: COM(2024) 450 final

Briuselis, 2024 03 27
COM(2024) 450 final

**KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Ilgalaikė ES kaimo vietovių vizija: svarbiausi laimėjimai ir tolesni veiksmai

{SWD(2024) 450 final} - {SWD(2024) 451 final}

IVADAS

2021 m. birželio mėn. Europos Komisija pateikė ilgalaikę ES kaimo vietovių viziją iki 2040 m.⁽¹⁾. Pirmininkė Ursula von der Leyen apie šią iniciatyvą paskelbė 2019 m. ir pripažino, kad **kaimo vietovės yra esminė Europos tapatybės ir ekonominio potencialo dalis** ir kad **turime jas saugoti ir investuoti į jų ateitį**⁽²⁾. Ji taip pat paskelbė apie užmojį užtikrinti teisingą pertvarką, nepaliekant nuošalyje nė vieno asmens ir nė vienos vietovės. 2020 m. 40 proc. viešose konsultacijose dėl kaimo vietovių vizijos dalyvavusių kaimo vietovėse gyvenančių respondentų teigė, kad jaučiasi palikti nuošalyje, o atokiose kaimo vietovėse taip jaučiasi 60 proc. respondentų. Šiuo komunikatu siekta **suteikti naują impulsą kaimo vietovėms** keičiant požiūrį į jas, atveriant naujų galimybių ir suteikiant **daugiau galios** kaimo bendruomenėms, be kurių neįmanoma kurti Europos ateities.

COVID-19 pandemija ir Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą dar labiau išryškino svarbų kaimo vietovių vaidmenį užtikrinant Europos **atsparumą** – tokią nuomonę 2023 m. lapkričio mėn. pareiškė Taryba, o 2022 m. gruodžio mėn. – Europos Parlamentas⁽³⁾. Dėl šių krizių padidėjo susirūpinimas dėl **apsirūpinimo maistu saugumo, strateginio savarankiškumo**, prisitaikymo prie klimato kaitos ir gamtos išteklių, kurie daugiausia valdomi kaimo vietovėse ir nuo kurių yra priklausomi visi europiečiai, išsaugojimo. Nors dėl šių įvykių padidėjo **su žaliaja ir skaitmenine pertvarka susijusios galimybės**, jie taip pat padidino trūkumus mažiau patraukliose ir mažiau sujungtose kaimo bendruomenėse ir sukėlė ūkininkų susirūpinimą – 2024 m. pradžioje jie vykdė protesto akcijas, norėdami atkreipti dėmesį į didelius sunkumus, su kuriais šiuo metu susiduria. Komunikate **„Demografiniai pokyčiai Europoje. Veiksmų rinkinys“** atkreipiamas dėmesys į iššūkius, susijusius su visuomenės senėjimu, gyventojų skaičiaus mažėjimu ir įgūdžių bei darbo jėgos trūkumu, su kuriais susiduriama daugelyje kaimo vietovių⁽⁴⁾. Jame pabrėžiama, kad teritoriniai skirtumai kenkia socialinei sanglaudai ir pasitikėjimui demokratinėmis institucijomis ir procesais ES, kaip matyti ir iš nepasitenkinimo geografijos⁽⁵⁾.

Ilgalaikėje ES kaimo vietovių vizijoje (toliau – kaimo vietovių vizija) nustatyta **10 bendrų tikslų** ir **4 veiksmų sritys**, siekiant užtikrinti, kad iki 2040 m. kaimo vietovės taptų **stipresnės, sujungtos, atsparios ir klestinčios**. Kad šie tikslai būtų pasiekti, Komisija įsipareigojo parengti **Kaimo pakta**, kuriuo valdžios institucijos ir suinteresuotieji subjektai būtų sutelkti imtis veiksmų, skirtų kaimo gyventojų poreikiams ir siekiams patenkinti. Joje taip pat pateiktas **ES kaimo vietovių veiksmų planas**, pagal kurį Komisija turi įgyvendinti 30 veiksmų įvairiose ES politikos srityse.

Šioje ataskaitoje atsižvelgiama į Komunikate dėl kaimo vietovių vizijos priimtą įsipareigojimą „[įvertinti], kokie veiksmai buvo įgyvendinti“, ir pateikiama **„svarstymų apie galimas kaimo vietovėms skirtų aktyvesnių paramos veiksmų ir finansavimo gaires ir tolesnius žingsnius, <...> [pagrįstų] ES kaimo veiksmų plano įgyvendinimu“**. Diskusijomis dėl ataskaitos bus remiamasi rengiant pasiūlymus dėl programavimo laikotarpio po 2027 m. Ataskaitoje atsižvelgiama į bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) ir sanglaudos politikos įnašą į su kaimo vietovėmis susijusius veiksmus 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu apžvalgą, kuri buvo užbaigta 2023 m. viduryje. Pirmajame skyriuje pateikiama apžvalga, pagrįsta naujais rodikliais, kuriais apibūdinamos kaimo vietovės. Antrajame skyriuje apžvelgiamas **30 mėnesių laikotarpis, kuriuo įgyvendinta kaimo vietovių vizija**, ir apibendrinama pirmiau minėta apžvalga. Trečiajame skyriuje aprašomi galimi ES kaimo vietovių veiksmų plano ir Kaimo pakto **įgyvendinimo veiksmai** ir kitų ES institucijų bei suinteresuotųjų

⁽¹⁾ COM (2021) 345 final.

⁽²⁾ Europos Komisija. *Kitos kadencijos Europos Komisijos (2019–2024 m.) politinės gairės* (2019 m. liepos mėn.).

⁽³⁾ Europos Sąjungos Taryba. *Išvados dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos*, 15631/23; Europos Parlamentas. *Pranešimas dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos*, 2021/2254(INI).

⁽⁴⁾ COM (2023) 577 final.

⁽⁵⁾ Commission, Directorate-General for Regional and Urban Policy, Rodríguez-Pose, A. et al, *The geography of EU discontent and the regional development trap*, Publications Office of the European Union, 2023, <https://doi.org/10.2776/164290>.

subjektų išsakytos idėjos dėl paramos kaimo vietovėms, taip pat apmąstyti skirti klausimai. Jos pabaigoje apžvelgiamos galimybės aptarti šias idėjas po 2024 m. birželio mėn. vykstančių Europos Parlamento rinkimų.

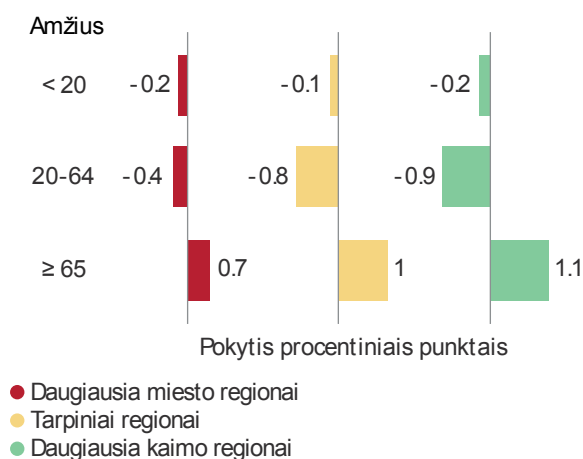
1. NAUJI DUOMENYS, SUSIJĘ SU KETURIOMIS VEIKSMŲ SRITIMIS

Prie ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos pridėtame Komisijos tarnybų dariniame dokumente⁽⁶⁾ pateikta išsami kaimo vietovių padėties ir įvairovės analizė. Didžioji jos dalis išliko aktuali, tačiau **nauji duomenų rinkiniai suteikia daugiau įžvalgų, susijusių su kaimo vietovių vizijos keturiomis veiksmų sritimis**. Toliau pateikiama kaimo vietovėms ir regionams taikomų ES lygmens rodiklių pavyzdžių⁽⁷⁾. Remiantis naujausiais duomenimis apie ES gyventojus (2021 m.), **kaimų tinklelio gardelėse (1 km²) gyvena 29,6 proc.** ES gyventojų, palyginti su 30,3 proc. gyventojų 2011 m. Tai nedidelis sumažėjimas 2,6 mln. žmonių⁽⁸⁾.

Stipresnės kaimo vietovės

1 diagrama. Gyventojų dalies pokytis procentiniais punktais pagal amžiaus grupę ir miesto bei kaimo tipologiją 2019–2022 m..

Senėjanti kaimo regionų visuomenė

Vyresnių nei 65 metų gyventojų skaičius kaimo regionuose padidėjo 1,1 procentinio punkto (0,84 mln.), o jaunesnių ir darbingo amžiaus gyventojų grupės sumažėjo. Nors vidutinis ES gyventojų amžius didėja, **kaimo regionų visuomenė senėja sparčiau**. Tai lemia mažesnis natūralus gyventojų prieaugis ir grynoji migracija.

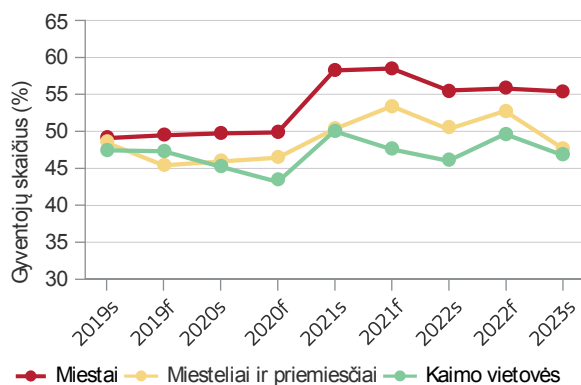
Šaltiniai: Eurostatas (internetinė duomenų lentelė [urt_pjangrp3](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Territorial_typologies_manual_-_degree_of_urbanisation)), JRC skaičiavimai, pagrįsti preliminariais 2021 m. gyventojų surašymo tinklelio duomenimis.

⁽⁶⁾ SWD (2021) 166 final.

⁽⁷⁾ [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Territorial typologies manual - degree of urbanisation](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Territorial_typologies_manual_-_degree_of_urbanisation).

⁽⁸⁾ Vykdam 2021 m. surašymą buvo pakeista savivaldybių ir regionų klasifikacija, todėl pasikeitė kaimo gyventojų dalis įvairiais lygmenimis, palyginti su Ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos komunikate pateiktais skaičiais (2011 m. surašymo duomenys). Šis skaičius grindžiamas preliminariais 2021 m. gyventojų surašymo tinklelio duomenimis, [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population and housing census 2021 - population grids&stable=1](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_and_housing_census_2021_-_population_grids&stable=1). Galutiniai patvirtinti gyventojų surašymo tinklelio duomenys bus pateikti 2024 m. birželio mėn.

2 diagrama. Pasitikėjimo ES institucijomis raida pagal urbanizacijos lygį.

Galių suteikimas bendruomenėms

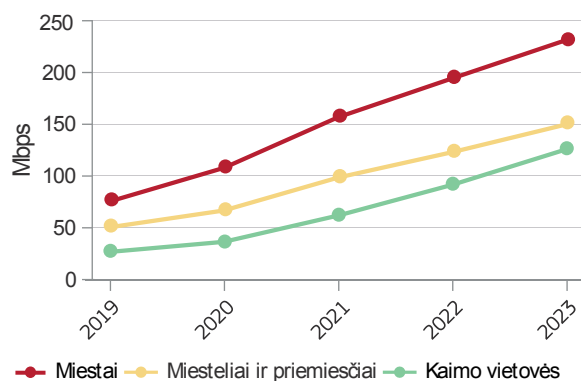
Kaimo gyventojai labiau linkę pasitikėti vietos ir regionų valdžios institucijomis (61 proc.) nei nacionaline valdžia (31 proc.) arba ES (47 proc.).

Šaltinis – Kaimo vietovių stebėjimo centras. Pasitikėjimas ES institucijomis ir nacionalinėmis, regionų bei vietos valdžios institucijomis.

Sujungtos kaimo vietovės

3 diagrama. Plačiajuosčio ryšio atsisiuntimo spartos raida pagal urbanizacijos lygį.

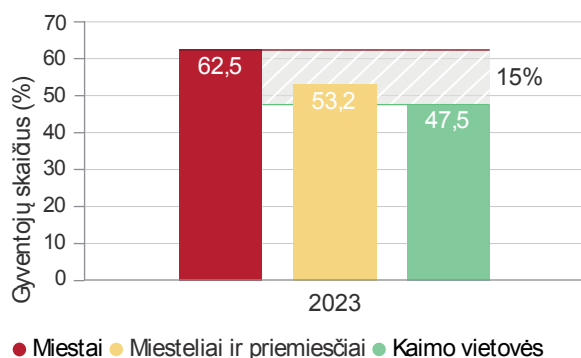

Skaitmeninio junglumo gerinimas

Iš duomenų, susijusių su plačiajuosčiu ryšiu, matyti, kad **padėtis kaimo vietovėse labai pagerėjo**. Tačiau vidutinė duomenų atsisiuntimo sparta kaimo vietovėse vis dar gerokai mažesnė nei miesto vietovėse.

Šaltinis – Kaimo vietovių stebėjimo centras. Plačiajuosčio ryšio spartos fiksuotojo ryšio tinklai.

4 diagrama. Asmenys, 2023 m. turintys bazinius arba geresnius bendruosius skaitmeninius įgūdžius, pagal urbanizacijos lygį.

Skaitmeninių įgūdžių gerinimas

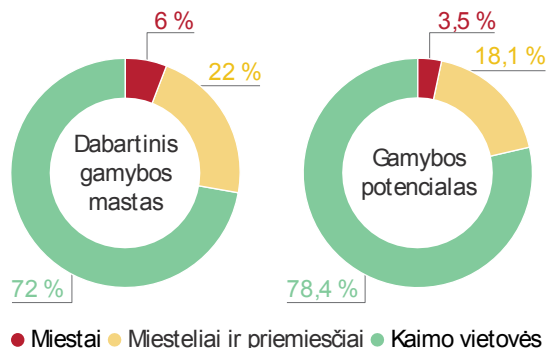
Bazinius skaitmeninius įgūdžius turinčių žmonių skaičius kaimo vietovėse didėja, tačiau atotrūkis, palyginti su miestais, išlieka toks pat kaip 2021 m. (15 procentinių punktų žemiau miesto vietovių lygio).

Šaltinis – Eurostatas (internetinė duomenų lentelė isoc_sk_dskl_i21).

Atsparios kaimo vietovės

5 diagrama. Atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamyba ir gamybos potencialas pagal urbanizacijos lygį.

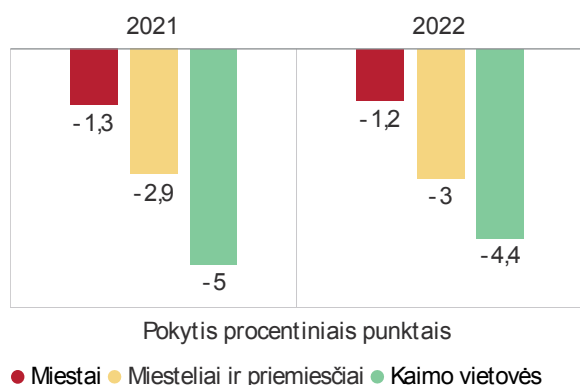

Energetikos pertvarką skatinančios kaimo vietovės

72 proc. atsinaujinančiųjų išteklių energijos pagaminama kaimo vietovėse, todėl jos atliks svarbų vaidmenį vykstant energetikos pertvarką. Kaimo vietovėse galėtų būti pagaminama didžioji dalis ES atsinaujinančiųjų išteklių energijos (78 proc. neišnaudoto potencialo).

Šaltinis – Perpiña Castillo (et al.), *Renewable energy production and potential in EU Rural Areas*, POEU, Luxembourg, 2024, JRC135 612.

6 diagrama. Lyčių nelygybės NEET (15–29 m.) grupėje analizė procentiniais punktais pagal urbanizacijos lygį.

Lyčių nelygybės panaikinimas

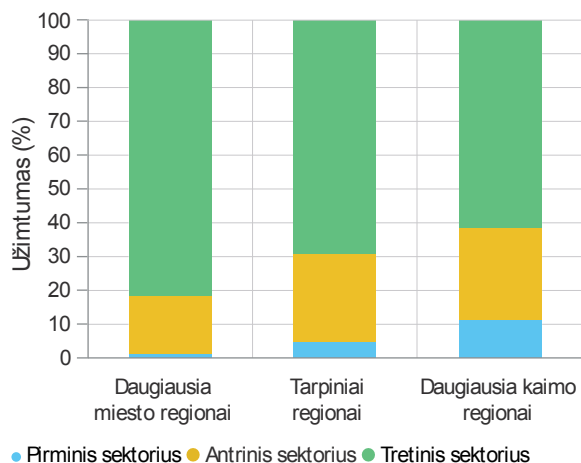
Daugiausia nesimokančių, nedirbančių ir mokymuose nedalyvaujančių 15–29 m. amžiaus jaunuolių (NEET) yra kaimo vietovėse (12,6 proc.). Nepaisant to, kad padėtis pagerėjo, NEET jaunų moterų dalis kaimo vietovėse 2022 m. sudarė 14,9 proc., palyginti su 10,5 proc. vyrų (skirtumas tarp vyrų ir moterų – 4,4 procentinio punkto). **NEET jaunų moterų dalis kaimo vietovėse yra didžiausia, palyginti su kitomis teritorijomis (2022 m.).**

Šaltinis – Eurostatas (internetinė duomenų lentelė [edat_lfse_29](#)).

Klestinčios kaimo vietovės

7 diagrama. Užimtumas pagal ekonomikos sektorius ir miesto bei kaimo tipologiją 2021 m.

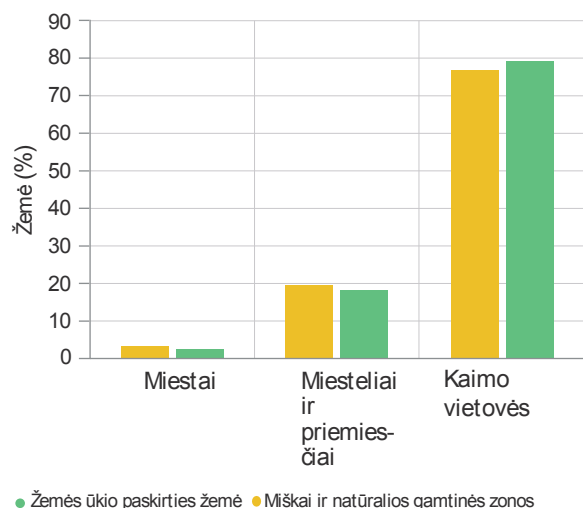

Diversifikuota kaimo ekonomika

Pirminis sektorius kaimo regionuose išlieka svarbus (sudaro 11 proc. užimtumo, palyginti su 1 proc. užimtumo miestuose ir 5 proc. užimtumo tarpiniuose regionuose), tačiau **lemiamą vaidmenį atlieka antrinis ir tretinis sektoriai**, o pirminio sektoriaus dalis šiek tiek sumažėjo (–1 proc. 2018–2021 m.).

Šaltinis – Eurostatas (internetinė duomenų lentelė [nama_10r_3empers](#)).

8 diagrama. Žemės ūkio paskirties žemės ir miškų bei natūralių gamtinių zonų dalys pagal urbanizacijos lygį.

Kaimo vietovės yra labai svarbios užtikrinant apsirūpinimo maistu saugumą ir gamtos išteklius

Kaimo vietovėse yra daugiausia žemės ūkio paskirties žemės (77 proc. – 134 mln. ha) ir miškų bei natūralių gamtinių zonų (79 proc. – 148 mln. ha). Kaimo vietovėse 43 proc. žemės yra žemės ūkio paskirties žemė, 47 proc. – miškai ir natūralios gamtinės zonos. Miškininkystė yra labai svarbi daugeliui kaimo ekonomikos sričių, nes daugumoje vietovių, kuriose didesnę teritorijos dalį užima miškai, susiduriama su demografiniais sunkumais. Miškų ir su mišku susijusio sektoriaus indėlis yra labai svarbus siekiant iki 2040 m. užtikrinti kaimo vietovių atsparumą ir klestėjimą.

Šaltinis – Kaimo vietovių stebėjimo centras. Žemės ūkio paskirties žemė, miškai ir natūralios gamtinės zonos.

2. 30 MĖNESIŲ TRUKUSIO ĮGYVENDINIMO APŽVALGA

2.1. Kaip ES politika prisidedama prie kaimo vietovių klestėjimo?

2.1.1. Bendra žemės ūkio politika (BŽŪP)

Įgyvendinant 2023–2027 m. BŽŪP valstybėms narėms suteikiama lanksti teisinė sistema, skirta kaimo vietovėms remti pagal BŽŪP strateginius planus, parengtus laikantis partnerystės principo (aktyviai dalyvaujant regionų ir vietos valdžios institucijoms ir ekonominiams bei socialiniams partneriams). Komisija įvertino bendras 28 šalių BŽŪP strateginių planų įgyvendinimo pastangas, be kita ko, užimtumo, ekonomikos augimo ir vietos plėtros kaimo vietovėse srityse, remdamasi 2023–2027 m. BŽŪP strateginių planų apžvalginio tyrimu. Vertinimas apima rezultatus, susijusius su BŽŪP strateginių planų indėliu į kaimo vietovių vizijos tikslų įgyvendinimą⁽⁹⁾, jame daugiausia dėmesio skiriama intervencinėms priemonėms, skirtoms kaimo vietovėms, kuriose užsiimama kita nei ūkininkavimas veikla. Valstybės narės daugiausia taikė tris intervencines priemones, **kad paremtų kaimo vietoves, kuriose užsiimama kita nei ūkininkavimas veikla**: i) **investicijas** (ne ūkiuose vykdomas investicijas ir investicijas į infrastruktūrą); ii) **bendradarbiavimą** (daugiausia vykdant iniciatyvą LEADER) ir iii) **kaimo verslo kūrimą** teikiant įsikūrimo pagalbą. Atitinkamoms šių trijų priemonių dalims skirtas finansavimas iš viso sudaro **24,6 mlrd. EUR**, t. y. 8 proc. visų BŽŪP finansinių asignavimų (įskaitant nacionalinį bendrą finansavimą ir papildomą finansavimą), kuriais tiesiogiai prisidedama prie kaimo vietovių, kuriose užsiimama kita nei ūkininkavimas veikla, rėmimo, o netiesiogiai plačiu mastu prisidedama visa BŽŪP, taikant paramos ūkininkavimui priemonės.

Šios priemonės naudojamos **visoms kaimo vietovių vizijos veiksmų sritims** (stipresnės, sujungtos, atsparios ir klestinčios kaimo vietovės) remti. Nors kai kurios valstybės narės nusprendė remti socialines paslaugas, gamtos parkus, judumo kaimo vietovėse sistemas ar verslo kūrimą kituose sektoriuose nei ūkininkavimas, daugumoje BŽŪP planų apsiribojama tik keliomis intervencinėmis priemonėmis, visų pirma iniciatyva LEADER.

Iniciatyvos LEADER vietos plėtros strategijos yra labai svarbios siekiant **kaimo bendruomenėms suteikti galių** – jos yra pagrindinė BŽŪP strateginiuose planuose numatyta priemonė, naudojama įvairiems kaimo vietovių poreikiams tokiose srityse kaip užimtumas, socialinė įtrauktis ar paslaugos patenkinti. Tikimasi, kad teikiant paramą iniciatyvoje LEADER dalyvaujantiems ir nedalyvaujantiems **pažangiesiems kaimams**⁽¹⁰⁾ bus padedama išnaudoti **skaitmeninių, socialinių ir technologinių inovacijų** potencialą kaimo vietovėse. Pagal kelis planus skatinamas jaunimo ir moterų dalyvavimas iniciatyvoje LEADER ir taip padedama spręsti **kartų atsinaujinimo ir lyčių lygybės** klausimus. Tačiau iniciatyvai LEADER skirtos absoliučios sumos (7,7 mlrd. EUR bendras finansinis asignavimas 2023–2027 m.), palyginti su ankstesniu laikotarpiu, nepadidėjo. Kaimo gyventojų aprėptis padidėjo nuo **61 proc. iki 65 proc.**, o įnašai pagal kitas intervencines priemones sumažėjo, tačiau tikimasi, kad, nepaisant mažesnių išteklių, įgyvendinant iniciatyvą LEADER bus pasiekta didesnių laimėjimų.

28 BŽŪP strateginių planų kitų aspektų nei iniciatyvos LEADER vertinimas rodo, kad kai kuriuose planuose buvo numatytos arba sustiprintos pastangos, kuriomis siekiama patenkinti poreikius, susijusius su **kaimo vietovių prieinamumu, geresnėmis pagrindinėmis paslaugomis ir infrastruktūra**, tačiau **bendras užmojų lygis**, visų pirma skaitmeninio junglumo ir transporto srityse, **sumažėjo**. Planuojami ekonominės plėtros veiksmai apima investicijas ne tik į perdirbimą

⁽⁹⁾ COM (2023) 707 final; Ecorys, Metis, and Agrosynergy, *Mapping and analysis of CAP strategic plans, Assessment of joint efforts for 2023-2027*, 2023; Ecorys, Metis, and Agrosynergy, *Taking stock of how CAP strategic plans contribute to the objectives of the long-term vision for the EU's rural areas*, 2023.

⁽¹⁰⁾ https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/rural-development/supporting-smart-village-strategies_en.

ir prekybą, bet ir į **turizmą, bioekonomiką ir socialines paslaugas**, taip pat su žemės ūkiu ir miškininkyste susijusių įmonių kūrimą, o bendrą indėlį į darbo vietų kūrimą dar reikia įvertinti.

Intervencinėmis priemonėmis, kuriomis remiami ūkininkai, prisidedama prie kaimo vietovių vizijos veiksmų sričių, kuriomis užtikrinamas **atsparumas ir klestėjimas** ir kuriose pabrėžiama tvartos maisto gamybos ir kartų atsinaujinimo rėmimo svarba. Pajamų rėmimas, be kita ko, vietovėse, kuriose esama gamtinių kliūčių, padeda išlaikyti žemės ūkį net ir atokiose vietovėse, **išsaugoti darbo vietas, stabdyti žemės apleidimą ir gyventojų skaičiaus mažėjimą**. Kalbant apie kitas sritis nei ūkininkavimas, tyrime daroma išvada, kad daugiau dėmesio reiktų skirti tokioms sritims kaip kaimo verslas ir inovacijos, junglumas ar socialinė įtrauktis.

2.1.2. Sanglaudos politika

2021–2027 m. kaimo vietovėms **pagal sanglaudos politiką** teikiama parama įgyvendinant jos misiją mažinti regionų išsivystymo lygio skirtumus. Ši parama yra plataus masto, apima visus politikos tikslus bei kaimo vietovių vizijos veiksmų sritis ir daug daugiau nei fiziškai kaimo vietovėse vykdomas intervencines priemones. Parama teikiama pagal **integruotas teritorinės plėtros strategijas**, kurias rengia ir įgyvendina atitinkamos teritorinės valdžios institucijos, stiprinamos ekonominę ir socialinę kaimo vietovių struktūrą.

Parama kaimo vietovėms teikiama siekiant visų politikos tikslų taikomomis sanglaudos politikos intervencinėmis priemonėmis. Be to, Europos regioninės plėtros fondui (ERPF) 2021–2027 m. pagal 5.2 konkretų tikslą nustatytas konkretus investicijų tikslas „integruota kaimo ir pakrančių regionų plėtra“, kuriam skirti asignavimai numatyti 18 valstybių narių. Iš tiesų, kadangi sanglaudos politika vykdoma pagal pasidalijamojo valdymo principą, valstybės narės rengia konkrečioms vietovėms pritaikytas strategijas ir atitinkamai skiria finansavimą.

Sanglaudos politika daugiausia skirta mažiau išsivysčiusiems ir pertvarkos regionams. Paprastai jų gyventojų tankis, taip pat miestai ir miesteliai yra mažesni. Be to, dauguma kaimo vietovių yra šiuose mažiau išsivysčiusiuose ir pertvarkos regionuose. Sanglaudos politikos intervencinės priemonės daro didelį teritorinį poveikį (t. y. jų negalima apriboti nedideliu administracinėmis ribomis apibrėžtu plotu), todėl pagal jas vykdomus veiksmus sunku susieti su viena konkrečia teritorijos rūšimi.

Pagrindinis politikos tikslas, pagal kurį užtikrinamas tikslinis kaimo vietovių plėtros finansavimas, yra 5-asis politikos tikslas (5-asis PT) „Piliečiams artimesnė Europa“. Šis naujas 5-asis PT yra pritaikytas konkrečioms vietovėms ir kompleksinis, tačiau kitais keturiais teminiais politikos tikslais taip pat prisidedama prie kaimo plėtros, visų pirma taikant teritorinėmis priemonėmis remiamas intervencines priemones. Pagal kaimo vietovių veiksmų plano keturių veiksmų struktūrą: i) veiksmas „**Stipresnės kaimo vietovės**“ remiamas pagal 1-ąjį PT (pažangesnė Europa) ir 4-ąjį PT (socialiai atsakingesnė Europa), pvz., remiamos pažangiosios specializacijos strategijos, įskaitant prioritetus, susijusius su žemės ūkio maisto produktais ir bioekonomika; ii) veiksmas „**Sujungtos kaimo vietovės**“ remiamas pagal 3-įjį PT (geriau sujungta Europa) ir 1-ąjį PT (pažangesnė Europa), pvz., remiama infrastruktūra, skirta atokioms vietovėms, neturinčioms prieigos prie labai pralaidaus sparčiojo plačiajuosčio ryšio, sujungti; iii) veiksmas „**Atsparios kaimo vietovės**“ remiamas pagal 4-ąjį ir 2-ąjį PT (žalesnė Europa), pvz., parama teikiama atsinaujinančiųjų išteklių energijai gaminti ir biologinei įvairovei išsaugoti; ir iv) veiksmas „**Klestinčios kaimo vietovės**“ remiamas pagal 1-ąjį PT, pvz., parama teikiama MVI mašinų, maisto perdirbimo ir logistikos srityse.

Parama kaimo vietovėms teikiama ne tik į jas investuojant, bet ir taikant plataus masto intervencines priemones, įskaitant tokias, kuriomis siekiama stiprinti miesto ir kaimo sąveiką. Kaimo vietovės taip pat gauna **mažoms miesto vietovėms**, kurių yra daug ir kurios yra įvairiose geografinėse vietovėse, skirtą paramą. Mažos miesto vietovės atlieka **kaimo vietovėms skirtų pagrindinių centrų ir infrastruktūros, taip pat paslaugų centrų** funkciją – užtikrina ekonominę

ir socialinę sąveiką, darbo jėgos srautus, sujungiamumą ir aplinkos ryšius – visus elementus, kurie gali būti strategiškai remiami įgyvendinant 5-ąjį PT ir naudojant integruotas teritorines priemones.

Toliau pateikiama keletas pavyzdžių. Iš Banska Bistrice (Slovakija) įgyvendinamo projekto „Integruota sveikatos ir socialinė priežiūra“ matyti, kaip finansavimu pagal sanglaudos politiką (iš ERPF ir Europos socialinio fondo (ESF)) prisidedama prie kaimo plėtros. Šiuo atveju kaimų ir miestelių asociacija kartu su bendruomeninės globos centrais ir vietos suinteresuotaisiais subjektais įsteigė Integruotos vyresnio amžiaus asmenų priežiūros agentūrą (projektas bus tęsiamas dabartiniu programavimo laikotarpiu keliuose mikroregionuose). Italijoje nacionalinėje nutolusių vietovių strategijoje nustatytos bandomosios vietovės (daugiausia kaimo vietovės), pagal principą „iš apačios į viršų“ apibrėžtos jų vietos strategijos ir finansuojamos intervencinės priemonės, susijusios su energijos vartojimo efektyvumu, socialine infrastruktūra, darniu judumu ir skaitmenizacija. Ši iniciatyva taip pat tęsiama 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu.

2.1.3. Kitos politikos sritys

BŽŪP ir sanglaudos politika papildomi įvairūs kiti ES fondai ir politikos sritys, kuriais prisidedama prie kaimo vietovių vizijos tikslų įgyvendinimo. Komisijos tarnybų darbiniam dokumente, susijusiam su Komunikatu dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos, aprašyta, kaip ES politika prisidedama prie tikslų įgyvendinimo tokiose srityse kaip, pvz., socialinė įtrauktis, lyčių lygybė, klimatas ir aplinka, energetika, žvejyba ir akvakultūra, gyvūnų gerovė, judumas, skaitmenizacija, kaimynystė ir plėtra, švietimas, sveikata, kultūra, pramonė ar konkurencija.

Įvairių programų, pavyzdžiui, programos „Europos horizontas“, Europos infrastruktūros tinklų priemonės, Bendrosios rinkos programos ir programos „Erasmus“, **indėlis** taip pat matomas ES kaimo vietovių veiksmų plano, kuriuo siekiama integruoti kaimo problemas į šias ES politikos sritis, veiksmų aprašyme. Svarbų vaidmenį taip pat atlieka Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP) ir Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės lėšos⁽¹¹⁾. Be to, įgyvendinant techninės paramos priemonę gali būti padedama rengti ir įgyvendinti kaimo plėtros reformas ES valstybėse narėse ir regionuose.

Šiuo metu **nėra išsamaus šaltinio, kuriame būtų nurodytas ir kiekybiškai įvertintas šių lėšų indėlio į kaimo vietovių klestėjimą mastas**. Europos Parlamentas ir Taryba pasiūlė dėti pastangas, kad ateityje būtų galima tiksliau nustatyti ir stebėti ES priemonių indėlį į kaimo vietovių klestėjimą.

⁽¹¹⁾ Apskaičiuota EGADP lėšų, kuriomis prisidedama prie kaimo ir atokių vietovių plėtros pagal socialinės ir teritorinės sanglaudos ramstį, dalis pateikiama adresu https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/social.html.

2.2. Kokia ES kaimo vietovių veiksmų plano dalis jau įgyvendinta?

Ilgalaikėje ES kaimo vietovių vizijoje nustatytas **ES kaimo vietovių veiksmų planas**, į kurį įtraukti 24 teminiai veiksmai, suskirstyti pagal keturias vizijos veiksmų sritis, ir šeši horizontalieji veiksmai. Toliau pateikiamą apžvalgą papildė pridedamame Komisijos tarnybų darbiname dokumente pateikta išsami informacija.

2.2.1. Teminiai veiksmai

Stipresnės kaimo vietovės

2023 m. birželio mėn. pradėjus veikti ekspertų darbu grindžiamai⁽¹²⁾ **kaimo vietovių gaivinimo platformai**⁽¹³⁾ atsirado erdvė, kurioje galima bendradarbiauti ir naudotis ištekliais, ypač svarbiais kaimo vietovėms, kuriose mažėja gyventojų. Pavyzdinis veiksmas taip pat remiamas politikos laboratorijoje „**Veiksmai kaimo vietovių gyventojų skaičiaus mažėjimo problemai spręsti**“⁽¹⁴⁾, kuri subūrė 100 dalyvių, pateikė 20 gerosios praktikos pavyzdžių ir surengė **aukšto lygio kaimo politikos forumo išvyką Sigvensoje** (Kastilija-La Manča, Ispanija), įgytomis žiniomis ir informacija, kuria keitėsi jos dalyviai.

2021–2024 m. daugiau kaip 250 mln. EUR siekiančiomis investicijomis į daugiau kaip 60 pagal programą „Europos horizontas“ vykdomų **mokslinių tyrimų ir inovacijų** projektų padėta stiprinti kaimo inovacijas. Iniciatyva „**Kaimų startuolių forumas**“ padėjo suprasti kaimo inovacijų ypatumus ir veiksnius.

Vykdamas projektus „SmartRural21“ ir „SmartRural27“ parengtos gairės, kuriomis siekiama remti **požiūrį, kuriuo grindžiamas pažangiųjų kaimų kūrimas**, atsiradimą, kurti ir įgyvendinti palankią politiką, taip pat pasiūlyta tinklaveikos renginių ir idėjų pažangiems sprendimams. ES BŽŪP tinklas suorganizavo **keletą iniciatyvos LEADER renginių ir svarstymų grupių**, įskaitant iniciatyvos LEADER ir teritorinio vystymosi pogrupį ir praktinius seminarus – jie padėjo atskleisti iniciatyvos LEADER pridėtinę vertę, suprasti sunkumus, susijusius su šia iš skirtingų šaltinių finansuojama iniciatyva, ir padidinti supaprastinto išlaidų apmokėjimo naudojimo mastą.

Šiuo metu vykdomas **konkurencijos dėl žemės naudojimo ir tvaraus ūkininkavimo tyrimas** iki 2024 m. pabaigos suteiks daugiau žinių apie sektorių pokyčių poveikį žemės naudojimui ES kaimo vietovėse. Įgyvendinant įtraukties priemones, kuriomis valstybės narės gali naudotis pagal programą „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpusą, daugiau dėmesio imta skirti **kaimo jaunimui**. Per Europos jaunimo metus vykdyta 13 000 veiksmų, kuriais siekta skatinti kaimo jaunimo pažangą, o ES ir Europos Tarybos jaunimo partnerystės dalyviai parengė kaimo vietovių darbo kryptį, pagal kurią atliko politikos priemonių, skirtų sunkumams, su kuriais susiduria kaimo jaunimas, įveikti, tyrimą.

Sujungtos kaimo vietovės

Investicijomis, kurių bendra suma siekia 23,5 mlrd. EUR dotacijų, ir atnaujintomis valstybės pagalbos taisyklėmis gerinamas **skaitmeninis junglumas** tose vietovėse, kuriose rinkos nepasiekia rezultatų. Nuo 2021 m. birželio mėn. iki 2022 m. birželio mėn. plačiajuosčio ryšio aprėptis dėl su gigabitiniu ryšiu suderinamų technologijų padidėjo 8,1 procentinio punkto ir 2022 m. viduryje pasiekė 45 proc. kaimo vietovių namų ūkių. 2022 m. sukurta nauja **plačiajuosčio ryšio kompetencijos biurų tinklo paramos priemonė** padėjo plėtoti administraciją ir suinteresuotųjų subjektų pajėgumus. Be to, 2021–2024 m. pagal programą „Europos horizontas“ į mokslinius

⁽¹²⁾ https://ec.europa.eu/enrd/rural-revitalisation_en.html.

⁽¹³⁾ https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/rural-revitalisation_en.

⁽¹⁴⁾ https://rural-vision.europa.eu/events/taking-action-tackle-rural-depopulation-2023-06-29_en.

tyrimus ir inovacijas, kuriomis siekiama **skaitmenizuoti žemės ūkį ir kaimo vietoves**, investuota 100 mln. EUR.

Fiziniam junglumui taip pat naudingas **Europos judumo kaimo vietovėse tinklas**, jungiantis kaimo savivaldybes, kurios kuria judumo sprendimus, įgyvendindamos ES finansuojamą SMARTA-NET projektą, taip pat priemones ir gaires. Didesnis dėmesys miesto ir kaimo jungtims pagal 2021 m. priimtą naują judumo mieste sistemą ir **naujus darnaus judumo mieste planus** turėtų būti naudingas miesto periferijose gyvenantiems kaimo gyventojams.

Atsparios kaimo vietovės

Nuo 2022 m. birželio mėn. 27 kaimo energetikos bendrijos gavo techninę pagalbą per **kaimo energetikos bendrijų konsultacijų centrą (RECAH)**, integruotą į neseniai sukurta energetikos bendrijų priemonę. Įgyvendinant **dirvožemio būklės gerinimo misiją** daugiau kaip 300 mln. EUR investuota į projektus, kuriais padedama gerinti dirvožemio būklę Europoje, be kita ko, skatinant kaimo bendruomenes dalyvauti gyvosiose laboratorijose. Nauja absorbuoto anglies dioksido kiekio sertifikavimo sistema skatinamas **sekvestruojamasis ūkininkavimas**.

Įgyvendinant Europos priežiūros strategiją remiamas kaimo bendruomenių socialinis atsparumas. Komisija taip pat surengė specialų ES BŽŪP tinklo seminarą, kad atkreiptų dėmesį į **lyčių lygybės** klausimą, ir pradėjo naują **tyrimą dėl žemės ūkio darbuotojų darbo sąlygų** (tyrimo rezultatai bus gauti iki 2025 m. vidurio). **Europos vaiko garantijų sistema**, kurios įgyvendinimo veiksmų planus visos valstybės narės pateikė iki 2023 m., siekiama užtikrinti, kad socialiai atskirti kaimo vietovėse gyvenantys vaikai turėtų galimybę mokykloje bent vieną kartą per dieną gauti sveiko maisto. Be to, ES finansuojamais mokslinių tyrimų projektais siekiama gerinti žinias apie **migrantų integraciją** kaimo vietovėse⁽¹⁵⁾, taip pat taikomos priemonės, kuriomis kaimo vietovėse gyvenantiems **asmenims su negalia** užtikrinama faktinė prieiga prie infrastruktūros.

Klestinčios kaimo vietovės

Verslumas kaimo vietovėse buvo remiamas skatinant jose mažmeninę prekybą ir įgyvendinant **Socialinės ekonomikos veiksmų planą**. Pagal šį planą Komisija paragino valstybes nares sukurti socialinės ekonomikos sistemą, paskelbė socialinės ekonomikos kaimo vietovėse gerąją praktiką, rėmė socialinės ekonomikos kaimo vietovėse pajėgumų stiprinimą pagal Bendrosios rinkos programą (remiamos keturios iniciatyvos) ir socialinės ekonomikos regionų iniciatyvą ir pristatė finansavimo galimybes.

Jaunimo garantijų iniciatyva ir Europos švietimo erdve siekiama remti formaliojo švietimo, mokymo ir užimtumo galimybes kaimo vietovėse. Nuo 2021 m. valstybės narės toliau įgyvendino sustiprintą Jaunimo garantijų iniciatyvą visais lygmenimis. **Europos mokyklinio ugdymo platforma** ir internetinė programos „eTwinning“ bendruomenė mokytojams teikia specialų mokykliniam ugdymui kaimo ir atokiose vietovėse skirtą turinį, įskaitant gerosios praktikos pavyzdžius, straipsnius ir ekspertų nuomones.

Be to, **geografinių nuorodų** sistemos plėtra (nuo 2021 m. birželio mėn. patvirtinta 171 geografinė nuoroda) ir su jomis susijęs užimtumo bei ekonominės plėtros potencialas kaimo vietovėse bus toliau remiami pagal naują reglamentą dėl žemės ūkio produktų geografinių nuorodų, kuri numatyta priimti 2024 m. pavasarį. Speciali ES BŽŪP tinklo teminė grupė nagrinėjo **savivaldybių, kuriose didesnę teritorijos dalį užima miškai, tinklaveikos** poreikį.

(15) https://rural-vision.europa.eu/action-plan/resilient_en#supporting-the-inclusion-of-migrants-in-rural-areas.

2.2.2. Horizontalieji veiksmai

2.2.2.1. Kaimo vietovių duomenų ir statistikos tobulinimas ir valorizacija

Komisija padidino su kaimo vietovėmis susijusių duomenų rinkinių, kurie valorizuoti naujame leidinyje „Europos kaimo vietovės“ (angl. *Rural Europe*), skaičių. 2021 m. ES surašymo programos duomenys bus paskelbti 2024 m. viduryje ir pirmą kartą pateikti 1 km² tinklelio gardelių lygmeniu, kad gyventojų skaičiaus tendencijas būtų galima analizuoti lanksčiose geografinėse ribose. Pasiūlyme dėl **naujo Reglamento dėl Europos gyventojų ir būstų statistikos**⁽¹⁶⁾ sprendžiama su kaimo vietovėmis susijusių statistinių duomenų spragų problema – į jį įtrauktos veiksmingos nuostatos, pagal kurias būtų galima rinkti daugiau duomenų, pavyzdžiui, apie migraciją tarp regionų. Komisija taip pat kuria **europinius geoerdvinius duomenų rinkinius**, kurie suteikia galimybę rengti kaimo vietovių statistiką tokiomis temomis kaip galimybė naudotis paslaugomis.

2022 m. Komisija įsteigė ES **kaimo vietovių stebėjimo centrą** – duomenų platformą⁽¹⁷⁾, kuri padeda suprasti, kaip veikia kaimo vietovės, ir šią informaciją panaudoti politikai formuoti. Stebėjimo centre pateikiami, rengiami ir analizuojami duomenys ir rodikliai, susiję su ekonominiais, socialiniais ir aplinkos aspektais, taigi suteikiama prieiga prie įvairių rodiklių ir vizualizacijų, susijusių su kaimo vietovėmis. Jame taip pat rengiamos mokslinės publikacijos, kuriose pateikiamos teminės analizės svarbiomis kaimo vietovių temomis, pavyzdžiui, atokių kaimo vietovių, funkcinį kaimo vietovių ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos 2023 m..

Komisija parengė **funkcinių kaimo vietovių** apibrėžimo metodiką, kuria siekiama nustatyti teritorijas, kuriose kaimo gyventojai gyvena kasdienį gyvenimą. Šios metodikos pridėtinė vertė – užtikrinamas tam tikras statistinės ir duomenų analizės mastas, kuris pagerina palyginamumą, nes suvienodinamas teritorijų dydis, palyginti su savivaldybėmis ir NUTS 3 lygio regionais, ir sudaromos sąlygos naudoti tinkamą paslaugų teikimo analizės mastą. 2023 m. lapkričio mėn. paskelbtas kaimo vietovių stebėjimo centro analitinis dokumentas – žemėlapis⁽¹⁸⁾, dėl kurio parametrų galima vykdyti diskusijas su statistikos tarnybomis ir Europos suinteresuotaisiais subjektais.

2.2.2.2. Tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo mechanizmo sukūrimas ir įgyvendinimas

Tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimą Komisija įtraukė į 2021 m. balandžio mėn. priimtą Komunikatą dėl **geresnio reglamentavimo**⁽¹⁹⁾. Ji prašo tarnybų, kai aktualu, atsižvelgti į galimą teritorinį poveikį (įskaitant poveikį kaimo vietovėms) rengiant naujas teisėkūros iniciatyvas ir rinkti informaciją įvairių rūšių teritorijose, įskaitant kaimo vietoves. **2022 m. Komisijos darbo programoje**⁽²⁰⁾ taip pat priminta teritorinio poveikio vertinimų ir tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo svarba. Atsižvelgiant į teritorinę darbotvarkę iki 2030 m., **Komunikate dėl 8-osios sanglaudos ataskaitos**⁽²¹⁾ taip pat raginama į ES politiką įtraukti teritorinį aspektą. Į geresnio reglamentavimo priemonių rinkinį įtraukta **teritorinio poveikio vertinimo būtinybės patikra**, kurią vykdydama **Komisija** gali patikrinti, ar reikia atlikti teritorinio poveikio vertinimą, ir **priemonių bei metodikų rinkinys**. Nors teritorinio poveikio vertinimo priemonė gali būti veiksminga, paaiškėjo, kad siekiant ja naudotis reikia daug išteklių (laiko ir įgūdžių), ir ji

⁽¹⁶⁾ COM (2023) 31 final.

⁽¹⁷⁾ <https://observatory.rural-vision.europa.eu/>.

⁽¹⁸⁾ <https://observatory.rural-vision.europa.eu/thematic-analyses/functional-rural-areas?lng=en>.

⁽¹⁹⁾ COM (2021) 219 final.

⁽²⁰⁾ COM (2021) 645 final.

⁽²¹⁾ COM (2022) 34 final.

naudojama mažiau, nei tikėtasi. Komisija atliko teritorinio poveikio vertinimą 2022 m., o 2023 m. išnagrinėtas dviejų iniciatyvų teritorinis poveikis ir padaryta išvada, kad tikėtina, jog teritorinio poveikio nėra⁽²²⁾.

Be galimybės nustatyti poveikį kaimo vietovėms atliekant teritorinio poveikio vertinimą, Komisija, remdamasi savo geresnio teisėkūros iniciatyvų reglamentavimo gairėmis, nagrinėjo **naujų ne teisėkūros iniciatyvų poveikį kaimo vietovėms** ir daugeliu atvejų į aspektus, susijusius su kaimo bendruomenėmis, buvo sėkmingai ir teigiamai atsižvelgta.

2.2.2.3. Kaimo vietovėms skirtų finansavimo priemonių rinkinio sukūrimas

2023 m. gruodžio mėn. Komisija baigė rengti **kaimo vietovėms skirtų ES finansavimo priemonių rinkinį**. Juo naudodamosi vietos valdžios institucijos, suinteresuotieji subjektai, projektų vykdytojai ir vadovaujančiosios institucijos **gali gauti centralizuotą informaciją vienoje suvestinėje**. Priemonių rinkinyje taip pat pateikiama įkvėpiančių sprendimų ir teritorinių bei vietos plėtros strategijų ir projektų pavyzdžių, kad būtų galima visapusiškai pasinaudoti 2021–2027 m. ES biudžeto galimybėmis.

2.3. Kaimo pakto paskelbimas ir plėtojimas

2021 m. gruodžio mėn. Komisija paskelbė Kaimo pakta ir pakvietė visus suinteresuotuosius subjektus, remiančius **10 bendrų** kaimo vietovių vizijos **tikslų**, prisijungti prie naujosios **Kaimo pakto bendruomenės**. 2022 m. birželio mėn. Briuselyje surengtoje pirmojoje Kaimo pakto konferencijoje, vykdam dalyvaujamąsias diskusijas su ES institucijomis ir įstaigomis⁽²³⁾ bei tinklais, vadovaujančiais Europos kaimo parlamentui (ERP²⁴), taip pat vykdam konsultacijas su Kaimo pakto bendruomene, patvirtinta Kaimo pakto koncepcija⁽²⁵⁾. Po to sudarytas paktas – oficiali erdvė ir **sistema, skirta** nacionalinių, regioninių ir vietos valdžios institucijų, pilietinės visuomenės organizacijų, įmonių, akademinės bendruomenės atstovų ir piliečių **bendradarbiavimui siekiant bendrų kaimo vietovių vizijos tikslų skatinti**.

Komisija ėmėsi tolesnių praktinio Kaimo pakto įgyvendinimo veiksmų:

- 2022 m. gruodžio mėn. įsteigė **Kaimo pakto paramos biurą**, kuris teikia tinklaveikos ir fasilitavimo paslaugas bendruomenei;
- sukūrė **Kaimo pakto koordinavimo grupę**, kuri veikia kaip valdymo organas, valdantis Kaimo pakto plėtrą;
- 2023 m. birželio mėn. pradėjo veikti jos sukurta **Kaimo pakto bendruomenės platforma** ⁽²⁶⁾ – internetinė bendradarbiavimo priemonė, kuria remiama bendruomenių sąveika.

⁽²²⁾ Pasiūlymas dėl Atliekų pagrindų direktyvos peržiūros (COM(2023) 420 final) ir pasiūlymas dėl Direktyvos dėl sistemos „Verslas Europoje. Pajamų apmokestinimo sistema“ (BEFIT) (COM(2023) 532 final).

⁽²³⁾ Europos Parlamentu, Regionų komitetu, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu ir ES Tarybai pirmininkaujančia valstybe nare (arba trimis Kaimo pakto koordinavimo grupei paeiliui pirmininkaujančiomis valstybėmis narėmis).

⁽²⁴⁾ Europos LEADER kaimo plėtros asociacija, Europos kaimo bendruomenių aljansu ir Europos kaimo partnerystė (PREPARE).

⁽²⁵⁾ https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2022-07/rural-pact-proposal_en.pdf.

⁽²⁶⁾ <https://ruralpact.rural-vision.europa.eu>.

Įgyvendinant tris Kaimo pakto tikslus, nuo 2022 m. **kaimo bendruomenėms suteikta daugiau galių** – surengti **devyni renginiai**⁽²⁷⁾, kuriais suteikta **nauja erdvė**, kurioje galima aptarti kaimo vietovių ateičiai svarbius klausimus visose politikos srityse ir kurti konkrečias **veiksmų** idėjas bei rekomendacijas dėl **politikos tobulinimo**. Įgyvendinant paktą 2023 m. rugsėjo mėn. kartu su Tarybai pirmininkaujančia Ispanija surengtu **Aukšto lygio kaimo vietovių politikos forumu „Kaimo vietovių ateities formavimas“** prisidėta prie to, kad 2023 m. lapkričio mėn. priimtose Tarybos išvados dėl kaimo vietovių vizijos. Kelios nacionalinės ar regioninės valdžios institucijos (pvz., Čekijos, Katalonijos) jau priėmė savo paktus ar darbotvarkes, grindžiamus ES kaimo paktu. Be to, Kaimo pakto koordinavimo grupė, kurią sudaro 30 narių, atstovaujančių ES institucijoms ir įstaigoms⁽²³⁾, ERP vadovaujančioms organizacijoms, pilietinei visuomenei, verslui, mokslinių tyrimų organizacijoms ir akademiniai bendruomenei, skatina labiau atsižvelgti į kaimo vietas įvairiose teminėse srityse ir įvairiais valdymo lygmenimis.

Kaimo paktu taip pat užtikrintas **struktūrizuotas** bendruomenės, kuri 2023 m. išaugo nuo 1 300 iki **2 350 narių**, priklausančių visiems sektoriams ir visuomenės grupėms, kurių daugelis anksčiau nedalyvavo ES lygmens kaimo vietovių tinklaveikoje, **bendradarbiavimas ir tarpusavio mokymasis**, atspindintis pakto holistinį požiūrį. Naujojoje platformoje, kurioje per mėnesį apsilanko apie 1 500 žmonių, 560 naudotojų suteikiama prieiga prie naudingos **išteklių duomenų bazės**, sudaromos sąlygos bendradarbiauti dalyvaujant **septyniuose bendruomenių grupėse** ir gauti naujausią informaciją apie svarbius pokyčius. Be to, paktu prisidėta prie kaimo subjektų žinių susiejimo ir gerinimo visoje Europoje – tuo tikslu pateikta **40 gerosios praktikos pavyzdžių, surengti keturi gerosios praktikos internetiniai seminarai** ir užmegzti **strateginiai ryšiai su 20 kitų ES tinklų**.

Galiausiai paktu paskatinta **120 įsipareigojimų imtis veiksmų kaimo vietovėse**, kuriuos prisiėmė organizacijos (70 proc.) arba pavieniai asmenys (30 proc.) ir kurie apima įvairias temas⁽²⁸⁾. 2023 m. vykdant veiklą ypatingas dėmesys buvo skiriamas tam, kad nacionalinės ir regioninės valdžios institucijos būtų skatinamos imtis veiksmų. To rezultatas – parengtas politikos informacinis dokumentas, kuriame išdėstyti septyni sėkmingo Kaimo pakto įgyvendinimo valstybėse narėse elementai (žr. 3.2 punktą).

(27) https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/events/all_en.

(28) https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/commitments_en.

3. ATEITIES PERSPEKTYVOS

3.1. ES kaimo vietovių veiksmų plano įgyvendinimo laimėjimų įtvirtinimas

Nors visi ES kaimo vietovių veiksmų plane numatyti veiksmai vykdomi, kai kuriems iš jų užbaigti reikia papildomų pastangų, o kitiems – užtikrinti tęstinumą, kad būtų pasiekti jų tikslai. Kartu su peržiūrėta veiksmų plano versija pateikiamame Komisijos tarnybų darbiname dokumente pateikiama kiekvieno veiksmo įgyvendinimo dabartinės padėties ir tolesnių žingsnių, numatytų tęstiniais veiksmais, apžvalga⁽²⁹⁾.

3.1.1. Imtis veiksmų, kad ES kaimo vietovės būtų stipresnės, sujungtos, atsparios ir klestinčios

Vykdydama veiksmus, kuriais **stiprinamos kaimo vietovės**, 2024 m. Komisija toliau plėtos kaimo vietovių gaivinimo platformą – įtrauks naujų funkcijų ir atnaujins išteklių skirsnį. Ji ir toliau investuos į naujus mokslinių tyrimų ir inovacijų projektus pagal programos „Europos horizontas“ 2025–2027 m. darbo programas ir suburs visos Europos kaimo vietovių novatorius kitame 2024 m. vyksiančiame kaimų startuolių forume. Atlikus kaimo vietovių jaunimo dalyvavimo programoje „Erasmus+“ tyrimą, 2024 m. bus pateiktos rekomendacijos dėl kaimo vietovių jaunimo mokymosi galimybių.

Kalbant apie veiksmus, kuriais užtikrinama, kad **kaimo vietovės būtų sujungtos**, Komisija užbaigs projektą SMARTA-NET ir 2024 m. rudenį surengs baigiamąją konferenciją. Ji taip pat toliau gerins reglamentavimo aplinką, kad būtų skatinamos investicijos į skaitmeninę infrastruktūrą nepakankamai investicijų gaunančiose vietovėse (daugiausia kaimo vietovėse), ir toliau rems žemės ūkio ir kitų kaimo sektorių skaitmeninės transformacijos inovacijas.

Siekiant užtikrinti **kaimo vietovių atsparumą**, bus tęsiamas su kaimo energetikos bendrijomis susijęs darbas pagal 2024 m. pradėtą įgyvendinti kaimo energetikos bendrijų priemonę. 2025–2027 m. paskelbus kvietimus teikti pasiūlymus dėl projektų padaugės gyvųjų laboratorijų, kurios dirbs kartu, kad pagerintų dirvožemio būklę įgyvendindamos dirvožemio būklės gerinimo misiją. Be to, 2024 m. Komisija prioritetu laikys durpynų drėgnumo atkūrimo metodikų rengimą.

Siekdama, kad **kaimo vietovės klestėtų**, Komisija tęs darbą socialinės ekonomikos ir formaliojo švietimo srityse. Vietos socialinės ekonomikos kontaktiniai centrai teiks tarpusavio paramą kaimo regionuose, o atliekant valstybių narių padarytos pažangos, susijusios su Jaunimo garantijų iniciatyva ir 2025 m. planuojamu atlikti Europos švietimo erdvės tarpiniu vertinimu, peržiūrą bus sprendžiamas kliūčių teisingumui, pavyzdžiui, kaimo ir miesto atotrūkio, klausimas.

3.1.2. Toliau gerinti ir valorizuoti kaimo duomenis ir kaimo vietovių stebėjimo centrą

Komisija **toliau tobulins kaimo vietovių statistiką**. 2024 m. paskelbus 2021 m. surašymo duomenis, Komisija paskelbs „Statistics Explained“ **straipsnius**, kuriuose bus pateikti nauji kaimo vietovių moksliniai tyrimai. Komisija taip pat rengiasi **įgyvendinti naują Europos gyventojų ir būstų statistikos sistemą** ir tęsia darbą, susijusį su geoerdviniais duomenimis, kaimo vietovių duomenų rinkiniais ir leidiniu „Europos kaimo vietovės“.

Komisija yra pasiryžusi ateityje toliau remti **ES kaimo vietovių stebėjimo centrą**, kad galėtų toliau teikti mokslinius tyrimus ir duomenis apie kaimo vietoves. 2024 m. daugiausia dėmesio bus skiriama ekonomikos ir demografijos, taip pat būsto ir energijos vartojimo efektyvumo sąveikai.

⁽²⁹⁾ 3.1 ir 3.2 skirsniuose pateikti elementai atspindi Komisijos ketinimus priėmimo metu, tačiau juos gali tekti persvarstyti atsižvelgiant į veiksmams įgyvendinti skirtus išteklius.

Komisija toliau plėtos **funkcinių kaimo vietovių** koncepciją, atsižvelgdama į suinteresuotųjų subjektų ir tarptautinių organizacijų, įskaitant Pasaulio banką ir EBPO, kurie dalyvauja kuriant tiek miesto, tiek kaimo funkcines geografines vietas, indėlį. Ji įvertins šios teritorijų tipologijos naudingumą statistikos ir politikos tikslais ilgesniu laikotarpiu.

3.1.3. *Įtvirtinti tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo principą*

Po dvejų tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo mechanizmo bandomojo taikymo metų matyti, kad reikia didinti informuotumą, gerinti duomenų prieinamumą, užtikrinti geresnius procese naudojamus išteklius ir gerinti koordinavimą. Komisija ir **toliau naudosis tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo mechanizmu savo reguliavimo procese**, o tai padės palaipsniui gerinti įgūdžius, susijusius su kaimo klausimų integravimu į ES politikos formavimą įvairiuose departamentuose. Tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimui bus naudinga tai, kad bus gerinama kaimo statistika bei duomenys ir plėtojama ES kaimo vietovių stebėjimo centro veikla. Komisija taip pat palaikys **dialogą su valstybėmis narėmis** dėl tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo mechanizmų kūrimo nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis, remdamasi Europos kaimo plėtros tinklo teminės grupės dėl tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis sukurta sistema⁽³⁰⁾ ir Tarybos išvadomis, kuriose raginama i) stiprinti tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimą visais lygmenimis⁽³⁾ ir ii) „*plačiai naudotis teritorinio poveikio vertinimais*“ rengiant pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kad esant poreikiui būtų sprendžiama teritorinio poveikio problema⁽³¹⁾. Komisija taip pat palaikys ryšius su tarptautinėmis organizacijomis, pavyzdžiui, EBPO ir Pasaulio sveikatos organizacija, dėl tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo.

3.1.4. *Stebėti pažangą siekiant kaimo vietovių vizijos tikslų*

Komisija išnagrinės galimybę sukurti **paprastą rodiklių sistemą, apimančią atitinkamus rodiklius**, skirtus keturioms kaimo vietovių vizijos veiksmų sritims ir jos 10 bendrų tikslų, remdamasi tuo, kas nustatyta Komisijos tarnybų darbiniam dokumente, pridėtame prie Ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos komunikato. Rodiklių sistema bus grindžiama tuo, kas jau sukurta įvairiose ES politikos srityse, kuriomis prisidedama prie vizijos, **ES kaimo vietovių stebėjimo centro** atliktu darbu, kaimo vietovių statistika ir programos „Europos horizontas“ projektais, kuriais siekiama gerinti kaimo duomenis, pavyzdžiui, projektais RUSTIK ir GRANULAR. Naudojami rodikliai turėtų būti prieinami visoje Europoje ir padėti periodiškai vertinti pažangą, padarytą įgyvendinant kaimo vietovių viziją iki 2040 m.

3.2. **Kaimo pakto įtvirtinimas**

Komisija toliau remis sklandų Kaimo pakto įgyvendinimą naudodamasi **Kaimo pakto paramos biuro** veikla ir toliau plėtos **Kaimo pakto bendruomenės platformą**⁽²⁹⁾.

2024 m. Komisija pagerins interaktyvias bendradarbiavimo platformos funkcijas. Informacijos sklaidos priemonių rinkinys padės bendruomenės nariams didinti ne bendruomenės narių informuotumą apie paktą ir platformą.

2024 m. pakto įgyvendinimo **nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis** prioritetą bus papildytas sutelkiant dėmesį į tai, kad būtų užtikrinta **didesnė vietos subjektų atsakomybė ir dalyvavimas įgyvendinant Kaimo paktą**.

Bus tęsiamos 2023 m. pastangos **skatinti valstybes nares įgyvendinti Kaimo paktą**, remiantis impulsu, suteiktu 2023 m. lapkričio mėn. Tarybos išvadomis dėl kaimo vietovių vizijos, kuriomis valstybės narės **skatinamos dalyvauti įgyvendinant Kaimo paktą ir parengti holistines kaimo**

⁽³⁰⁾ https://ec.europa.eu/enrd/enrd-thematic-work/long-term-rural-vision/TG-rural-proofing_en_en.html.

⁽³¹⁾ Europos Sąjungos Taryba. *Išvados dėl sanglaudos politikos ateities*, 16230/23, 2023 m. lapkričio mėn.

vietovėms skirtas strategijas ir veiksmų planus. Politikos informaciniame dokumente „Kaimo pakto įgyvendinimas valstybėse narėse“ (angl. *Making the rural pact happen in Member States*)⁽³²⁾ nacionalinėms ir regioninėms valdžios institucijoms pateikiamos gairės, kurias taikydamos jos galėtų pagerinti kaimo vietovių valdymą ir paramą joms laikydamosi holistinio požiūrio, koordinuodamos lėšas, užtikrindamos aktyvesnį dalyvavimą ir stiprindamos gebėjimus. Kaimo pakto paramos biuras parengs pirmuosius atskiroms šalims skirtus puslapius, kuriuose bus parodyti sėkmingi Kaimo pakto įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu elementai ir kuriais, skleidžiant gerą patirtį, kitoms valstybėms narėms bus suteikta įkvėpimo imtis veiksmų. Komisija taip pat toliau bendradarbiaus su tarptautinėmis organizacijomis, bendradarbiaujančiomis su ES valstybėmis narėmis kaimo politikos srityje, pavyzdžiui, EBPO, Pasaulio sveikatos organizacija ir Jungtinių Tautų gyvenamųjų vietovių programos organizacija.

Kaimo pakto koordinavimo grupė ir toliau atliks savo vaidmenį ir kartu su Kaimo pakto paramos biuru ir jo nacionaliniais ekspertais **didins** nacionalinių valdžios institucijų ir ES institucijų **informuotumą** kaimo klausimais. Remdamiesi Kaimo pakto koordinavimo grupės sutartais argumentais, jos nariai ims veiksmų, kad toliau koordinuotų Kaimo pakto įgyvendinimą ir jį plėtotų.

2024 m. Kaimo pakto koordinavimo grupė toliau bendradarbiaus su **vietos lygmens subjektais** naudodama specialią **politikos laboratoriją**, kurioje bus nagrinėjama, kaip įgyvendinti Kaimo pakto imantis vietos lygmens veiksmų, kuriant **gerosios praktikos** pavyzdžius ir glaudžiai bendradarbiaujant su bendruomene, visų pirma su nariais, kurie **įsipareigojo** imtis veiksmų. **Gerosios praktikos internetiniuose seminaruose**, bendradarbiaujant su atitinkamais tinklais, bus nagrinėjamos galimybės, susijusios su konkrečiomis bendruomenei svarbiomis temomis.

2025 m. pradžioje vykšančioje kitoje Kaimo pakto konferencijoje bus siekiama sutelkti vietos subjektus, kad būtų aptarti laimėjimai, su pagrindinėmis teminėmis sritimis susijusi pažanga, tolesni Kaimo pakto įgyvendinimo veiksmai ir idėjos dėl ES politikos po 2027 m.

3.3. Svarstymai, kaip ateityje padidinti paramą kaimo vietovėms

3.3.1. Suinteresuotųjų subjektų ir institucijų indėlis

Ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos komunikatu paskatintas turiningas ir produktyvus dialogas ir pasiūlymai, kaip ateityje būtų galima padidinti paramą kaimo vietovėms. Pasiūlymai parengti:

- kaip **tarpinstitucinio dialogo** dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos rezultatas. 2022 m. pradžioje Regionų komitetas ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas pateikė savo nuomonę⁽³³⁾, 2022 m. gruodžio mėn. pateikta Europos Parlamento rezoliucija⁽³⁴⁾, 2023 m. lapkričio mėn. EP Regioninės plėtros komitetas pateikė ataskaitą dėl 2030 m. Europos teritorinės darbotvarkės⁽³⁵⁾, o Europos Sąjungos Taryba pateikė savo išvadą⁽³⁶⁾;
- kaip **pagrindinių Kaimo pakto renginių rezultatai**. Pagrindinės Kaimo pakto konferencijos⁽³⁷⁾, įskaitant aukšto lygio kaimo politikos forumą „Kaimo vietovių ateities

⁽³²⁾ https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/publications/making-rural-pact-happen-member-states_en.

⁽³³⁾ Regionų komitetas. *Nuomonė dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos*, NAT-VII/021, 2022 m.; Regionų komitetas. *Tikslai ir priemonės siekiant pažangių Europos kaimo vietovių*, NAT-VII/030, ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė „Ilgalaikė ES kaimo vietovių vizija“ (OL 2022/C 290/22).

⁽³⁴⁾ Europos Parlamentas. *Pranešimas dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos*, 2021/2254(INI).

⁽³⁵⁾ Europos Parlamento Regioninės plėtros komitetas. *Pranešimas dėl teritorinio vystymosi įgyvendinimo (BNR III antraštinės dalies II skyrius) ir jo taikymo Europos teritorinėje darbotvarkėje iki 2030 m.*, 2023/2048(INI).

⁽³⁶⁾ Europos Sąjungos Taryba. *Išvados dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos*, 15252/23, 2023 m. lapkričio mėn.

⁽³⁷⁾ Kaimo pakto konferencija Briuselyje (2022 m. birželio 15–16 d.), https://rural-vision.europa.eu/events/rural-pact-conference-2022-06-15_en, Kaimo pakto konferencija Švedijoje (2023 m. gegužės 3–4 d.), <https://rural->

formavimas“, Kaimo pakto koordinavimo grupę⁽³⁸⁾ ir mainus su Kaimo pakto bendruomene⁽³⁹⁾, atspindi principu „iš apačios į viršų“ grindžiamą vizijos pobūdį;

- **Europos kaimo parlamento**, kuris Ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos komunikate nurodytas kaip keitimosi nuomonėmis apie kaimo vietovių vizijos įgyvendinimą forumas, visų pirma Kelcuose priimtoje kaimo žmonių deklaracijoje⁽⁴⁰⁾ ir manifeste⁽⁴¹⁾.

Toliau pateikiama neišsami apžvalga, kurioje daugiausia dėmesio skiriama ateityje įgyvendintinoms idėjoms. **Jomis neatspindima oficiali Komisijos pozicija.**

Daugelyje atsiliepimų nurodyta, kad reiktų kaimo vietovių viziją paversti ES kaimo vietovių strategija^(33,34,36,37); parengti integruotas kaimo vietovių strategijas valstybių narių lygmeniu^(33,34,36,37); kaimo vietovių naudai pagerinti Komisijos veiksmų koordinavimą tarp įvairių prisidedančių generalinių direktoratų⁽³⁷⁾; integruoti kaimo vietovėms svarbius rodiklius ir tikslus į esamus stebėsenos mechanizmus^(33,34,37) ir gerinti finansinę paramą kaimo vietovėms sukuriant specialų ES fondą arba stiprinant metodus, pagal kuriuos finansavimas skiriamas iš kelių fondų^(33,34,37,39). Atsiliepimuose taip pat raginta įtvirtinti ir racionalizuoti finansinę paramą, teikiamą bendriems prieigos punkтам arba vieno langelio principu veikiantiems centrams, teikiantiems rekomendacijas ir finansavimą kaimo vietovėse⁽³⁷⁾; skirti lėšų kaimo vietovėms ir regionams, susiduriantiems su gamtiniais ar demografiniais sunkumais⁽³⁵⁾ ir skirti didesnę finansinių išteklių dalį priemonėms vietos lygmens kaimo vietovių plėtrai užtikrinti, visų pirma įgyvendinant iniciatyvą LEADER vykdomai vietos plėtrai ir bendruomenės inicijuotai vietos plėtrai užtikrinti^(34,37). Suinteresuotieji subjektai mano, kad svarbu didinti vietos lygmeniu turimų duomenų detalumą^(33,36,37), toliau plėtoti tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo principo taikymą ES lygmens politikos pasiūlymuose^(33,34,37) ir skatinti jį taikyti valstybės nares^(33,36,37), taip pat gerinti galimybes naudotis Kaimo vietovių stebėjimo centro veikla ir joje dalyvauti^(33,34).

ES, nacionalinio, regioninio ir vietos lygmens atsiliepimuose daugiausia pabrėžiamas poreikis: supaprastinti procedūras ir reikalavimus paramos gavėjams, kurių administraciniai gebėjimai gauti lėšų yra riboti^(34,36,39,40), ir sukurti iniciatyvos LEADER ir bendruomenės inicijuotos vietos plėtos programą, kuriai būtų taikomas tiesioginis valdymas ir kurioje subjektai, pvz., vietos veiklos grupės, galėtų dalyvauti tiesiogiai^(37,40). Daugelyje atsiliepimų siūloma teikti politinę ir finansinę paramą kaimo bendruomenių gebėjimams stiprinti, be kita ko, plėtojant strategiją ir projektus, vykdam tarpusavio mentorystę ir keičiantis gerosios praktikos pavyzdžiais^(33,34,36,37,41). Suinteresuotieji subjektai taip pat siūlo: vietos veiklos grupes naudoti ir vietos pajėgumams bei tinklaveikai stiprinti^(37,41), sukurti vieno langelio principu veikiančius centrus, kurie teiktų pagalbą, paslaugas ir vykdytų tarpininkavimą inovacijų srityje⁽³⁷⁾, ir sukurti keitimosi gerosios praktikos pavyzdžiais su ES nepriklausančiomis šalimis ir regionais mechanizmus^(33,41).

Atsiliepimuose nurodyta, kad svarbu: remti kaimo bendruomenėms skirtas intervencines priemones pagal BŽŪP, susijusias su kitais sektoriais nei žemės ūkio ir miškininkystės sektoriai, pavyzdžiui, su efektyviai energiją vartojančių pastatų statybos, būsto renovacijos ir judumo sektoriais^(33,34), teikti esmines paslaugas ir infrastruktūrą, apimančias tokius aspektus kaip galimybė gauti žemės, naudotis švietimo ir sveikatos priežiūros paslaugomis, skaitmenine infrastruktūra ir junglumu^(33,34,36,37), remti kaimo vietovių jaunimą ir moteris, sudarant jiems palankesnes sąlygas gauti finansavimą, užtikrinant įvairias ir lanksčias užimtumo ir mokymo bei

vision.europa.eu/events/rural-pact-conference-sweden-2023-05-03_en ir aukšto lygio politikos forumas Ispanijoje (2023 m. rugsėjo 27–29 d.), https://rural-vision.europa.eu/events/shaping-future-rural-areas-2023-09-27_lt.

⁽³⁸⁾ https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/RPCG_en.

⁽³⁹⁾ Politikos laboratorija dėl veiksmų, kurių reikia imtis siekiant kovoti su gyventojų skaičiaus mažėjimu kaimo vietovėse (2023 m. birželio mėn.), https://rural-vision.europa.eu/events/taking-action-tackle-rural-depopulation-2023-06-29_en, ir politikos laboratorija dėl ES finansavimo, kuriuo padedama įgyvendinti kaimo vietovių viziją (2023 m. gruodžio mėn.), https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/events/eu-funds-paving-way-rural-vision_en.

⁽⁴⁰⁾ Europos kaimo parlamentas. *Rural people's declaration of Kielce*, 2022.

⁽⁴¹⁾ http://elard.eu/wp-content/uploads/2023/01/European-Rural_Parliament-Manifesto-Final-2022-1.pdf.

švietimo galimybes ir įtraukiant juos į politikos formavimą ir vietos sprendimų priėmimo procesus^(34,36,37,39).

3.3.2. Tolesni veiksmai

Visi pirmiau apibendrinti pasiūlymai ir rekomendacijos yra naudingas indėlis, kuriuo remiantis bus svarstoma būsima kaimo vietovių ir bendruomenių politika, taip pat daugiametė finansinė programa po 2027 m. Komisija palankiai vertina Europos Parlamento, Tarybos, Regionų komiteto ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomones ir atsižvelgia į pateiktas rekomendacijas. Komisija taip pat atsižvelgia į nacionalinių valdžios institucijų ir suinteresuotųjų subjektų pateiktus pasiūlymus. Ši ataskaita nereiškia, kad sprendimai, susiję su kitos daugiametės finansinės programos pasiūlymu, kurį Komisija pateiks 2025 m., yra iš anksto nulemti. Atsižvelgiant į iki šiol svarbiausias ES institucijų, įstaigų ir suinteresuotųjų subjektų iškeltas temas reikia apsvarstyti šiuos **klausimus**:

- kokie yra pagrindiniai iššūkiai, susiję su gyventojų skaičiaus mažėjimu, vykdomomis pertvarkomis ir struktūriniais pokyčiais, kuriems ES intervencinėmis priemonėmis suteikiama pridėtinės vertės;
- kokie yra geriausi būdai juos spręsti tiksliai, atsižvelgiant į skirtingus įvairių kaimo bendruomenių poreikius;
- kaip padidinti finansinę paramą kaimo vietovėms ir bendruomenėms naudojant ES, nacionalines ir regionines lėšas, be kita ko, gerinant jų sąveiką ir papildomumą;
- kaip pagerinti finansavimą, įgyvendinimo kokybę ir veiksmingumą taikant tokias teritorines priemones kaip bendruomenės inicijuotą vietos plėtrą ir (arba) iniciatyvą LEADER;
- kaip pagerinti kaimo vietovėms ir bendruomenėms iš įvairių ES fondų ir pagal įvairias ES programas skiriamų išteklių stebėseną ir vertinimą;
- kaip pagerinti galutinio paramos gavėjo galimybes gauti paramą taikant paprastesnes taisykles, optimizuojant procedūras ir gerinant administracinius gebėjimus;
- kaip būtų galima plačiau ir veiksmingiau įgyvendinti tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo mechanizmą ES, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis;
- kokios politikos priemonės yra geriausios institucinei, valdymo ir integruotai paramai kaimo vietovėms užtikrinti visais lygmenimis:
 - ar kaimo vietovių vizijos pavertimas strategija ES lygmeniu turėtų pridėtinės vertės reikšmingų veiksmų vietoje atžvilgiu;
 - kaip ES gali toliau padėti valstybėms narėms, regionams ir vietos bendruomenėms rengti nacionalines ir regionines kaimo strategijas ir veiksmų planus;
- kaip pagerinti politikos formavimui svarbios kaimo vietovių statistikos ir duomenų prieinamumą, nedidinant administracinės naštos?

4. IŠVADOS IR TOLESNI ŽINGSNIAI

Vykdomi visi 30 veiksmų, kurių Komisija įsipareigojo imtis 2021 m. birželio 30 d. komunikatu. Devyni veiksmai jau užbaigti, tačiau septyni iš jų tęsiami vykdant naują veiklą. Be to, Kaimo pakto įgyvendinimas įgavo pagreitį – bendruomenė auga, veikia valdymo organas, platforma ir paramos biuras, kurie suteikia kaimo vietovėms daugiau galios, kuria dalyvių tinklus ir pataria valdžios institucijoms ir suinteresuotiesiems subjektams, kokių veiksmų imtis, kad būtų atsižvelgta į kaimo gyventojų poreikius ir siekius. Kaimo paktas turi būti įgyvendinamas vietos lygmeniu, vykdant reikšmingus veiksmus vietoje. Kad tai įvyktų, ES lygmens veiksmais galima padėti įgyvendinti 2040 m. kaimo vietovių viziją, tačiau jų nepakanka – taip pat labai svarbu, kad valstybių narių, regionų ir vietos lygmenimis būtų prisiimtas tvirtas įsipareigojimas ir užtikrintas dalyvavimas.

Padėties vertinimas, atliktas siekiant nustatyti, kas **BŽŪP ir sanglaudos politikos programose** buvo programuojama kaimo vietovėms, rodo, kaip ES politika padeda siekti 2021–2027 m. (arba 2023–2027 m. BŽŪP atveju) kaimo vietovių vizijos tikslų ir kokios yra dabartinės ribos nustatant paramą kaimo vietovėms. Rezultatais bus remiamasi diskusijose dėl šios politikos ateities.

Iki 2040 m. įgyvendinti 10 bendrų kaimo vietovių vizijos tikslų – ilgalaikis siekis, ir norint jį pasiekti reikia toliau įgyvendinti veiksmus ir politiką visais programavimo laikotarpiais ir visais valdymo lygmenimis.

Komisija yra įsipareigojusi įgyvendinti ir konsoliduoti veiksmus, kurių imtasi siekiant įgyvendinti ES kaimo vietovių veiksmų planą ir Kaimo pakta pagal dabartinę daugiametę finansinę programą. Rengdama ES biudžeto po 2027 m. pasiūlymus, kurie turėtų būti priimti iki 2025 m. vidurio, Komisija apsvarstys ES institucijų ir įstaigų, suinteresuotųjų subjektų organizacijų ir apskritai kaimo bendruomenės pasiūlymus ir svarstymus.

Įgyvendinant Kaimo pakta 2024 m. rudenį vyksianti **politikos laboratorija** ir 2025 m. pradžioje vyksianti **Kaimo pakto konferencija** suteiks platformas, kuriose bus aptariami į šią ataskaitą įtraukti strateginiai klausimai ir į kurias bus įtraukti Kaimo pakto bendruomenės nariai ir visi kaimo vietovių suinteresuotieji subjektai, kad jie galėtų išsakyti savo nuomonę dėl ateities. Komisija nuolat informuos kaimo bendruomenę apie galimybes dalyvauti **viešose konsultacijose ir įsitraukti į veiklą** įvairiose politikos srityse. Kaimo pakto koordinavimo grupė bendradarbiaus su Komisija ir Kaimo pakto paramos biuru, siekdama užtikrinti, kad būtų renkamos bendruomenės nuomonės ir į jas būtų atsižvelgiama politikos formavimo procesuose.

Be diskusijų, susijusių su Kaimo paktu, bus organizuojama konkreti veikla kiekvienoje ES politikos srityje, pagal kurią teikiama parama. Komisija užtikrins, kad šiuose procesuose būtų tinkamai atstovaujama kaimo suinteresuotiesiems subjektams, laikantis 2021 m. atnaujintų geresnio reglamentavimo gairių, pagal kurias turi būti konsultuojamasi su įvairių rūšių teritorijų suinteresuotaisiais subjektais. Kalbant apie **BŽŪP**, Komisijos pirmininkės Ursulos von der Leyen pradėto strateginio dialogo dėl ūkininkavimo ateities rezultatai bus pagrindas svarstymams. Kalbant apie **sanglaudos politiką**, devintojoje sanglaudos ataskaitoje nustatytos svarstytinės galimybės, be kita ko, susijusios su kaimo vietovėmis. Kryptys ir klausimai bus plačiai aptarti 2024 m. balandžio 11–12 d. vyksiančiame Sanglaudos forume. Kitose politikos srityse Komisijos bus paprašyta apsvarstyti būsimos politikos poveikį kaimo vietovėms taikant tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo mechanizmą, sukurtą priėmus kaimo vietovių viziją.